

> Retouradres Postbus 30945 2500 GX Den Haag

Sociaal Economische Raad
de voorzitter van de Raad
Postbus 90405
2509 LK Den Haag

Portefeuille Ruimte
Directie
Leefomgevingskwaliteit
team duurzame
ontwikkeling

Rijnstraat 8
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
Interne postcode 660
www.vrom.nl

Contactpersoon
Mr. O.Z. van Sandick
T (31) 070-3394264
F 070-3391302

Kenmerk
DGR/LOK2009034196

Datum **24 JUNI 2009**
Betreft Adviesaanvraag Duurzame ontwikkeling

Geachte Heer Rinnooy Kan,

Het kabinet heeft op 29 april jl. besloten een adviesaanvraag aan de SER te richten over duurzame ontwikkeling, in aanvulling op de verschillende adviezen die de SER reeds heeft uitgebracht over dit onderwerp en de initiatieven die hij heeft genomen. Mede namens de ministers voor Ontwikkelingssamenwerking, van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van Economische Zaken en van Verkeer & Waterstaat en de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, heb ik het genoegen u hierbij de adviesaanvraag toe te zenden.

Het kabinet verzoekt de SER om het advies – eventueel gefaseerd – uiterlijk in maart 2010 uit te brengen.

Het kabinet zou het op prijs stellen op korte termijn met de SER te overleggen over activiteiten van de SER in het kader van de maatschappelijke dialoog over duurzame ontwikkeling.

Het kabinet acht het van belang dat afstemming plaats vindt met het SER-advies over de integratie van ontwikkelingslanden in de wereldeconomie en daarmee ook met het WRR-advies over ontwikkelingssamenwerking.

Dit geldt evenzeer voor de adviesaanvraag over de Lissabonstrategie na 2010, waarin de SER onder meer gevraagd is aan te geven op welke onderwerpen de Lissabonstrategie na 2010 zich zou moeten richten en hoe de relatie met de (Europese) duurzaamheidsstrategie zou moeten zijn.

De minister van Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

dr. Jacqueline Cramer

SER-adviesaanvraag over Duurzame ontwikkeling.

1. Inleiding.

Duurzaamheid is voor dit kabinet een van de topprioriteiten. De ontwikkelingen van de afgelopen twee jaar hebben laten zien dat daar alle reden voor is. Voor het organiseren van transities naar duurzame ontwikkeling is samenwerking tussen overheden, bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties van groot belang. Het kabinet wil de SER betrekken bij het verder incorporeren van duurzaamheid in het beleid en de praktijk in de samenleving en het bij elkaar brengen van partijen voor de noodzakelijke samenwerking.

2. Kabinetsbrede Aanpak Duurzame Ontwikkeling

Het kabinet heeft op 16 mei 2008 in een brief aan de Tweede Kamer beschreven welke aanpak van het - complexe en urgente - onderwerp duurzame ontwikkeling het kabinet voor ogen staat; de Kabinetsbrede Aanpak Duurzame Ontwikkeling (KADO). Het kabinet heeft - na het Actieprogramma Duurzame Ontwikkeling Duurzame Daadkracht uit 2002 - geen (nieuwe) overheidsstrategie duurzame ontwikkeling geformuleerd, maar streeft er naar dat zijn aanpak bijdraagt aan een breed, maatschappelijk gedragen, effectief proces op weg naar duurzaamheid. Het kabinet acht de bijdrage van de SER aan dit proces van groot belang.

Doel is duurzaamheid concreet te maken en op een positieve, toekomstgerichte manier in te vullen, waarbij recht wordt gedaan aan de urgentie, kansen worden benut, innovatie wordt bevorderd en de nationale ontwikkelingen met de internationale vraagstukken worden verbonden. Het kabinet doet dit langs drie - elkaar versterkende - sporen:

1. Concrete en zichtbare resultaten boeken op zes uitdagende en aansprekende thema's;
2. De eigen bedrijfsvoering inzetten om de maatschappelijke doelen te bereiken en duurzaamheid te bevorderen;
3. Door actieve en consistente opstelling in de maatschappelijke dialoog met maatschappelijke partijen om duurzaamheid tot normaal onderdeel van ons handelen maken.

Op 29 april 2009 heeft het kabinet een voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer gestuurd. In die brief is, onder meer, het beleidsprogramma 'Biodiversiteit werkt: voor natuur, voor mensen, voor altijd' aan KADO toegevoegd. Eén van de prioriteiten uit dit beleidsprogramma is 'Betalen voor biodiversiteit'. Om te bevorderen dat de waarde van de natuur een normaal onderdeel van het handelen wordt, wil het kabinet bewerkstelligen dat – nationaal en internationaal – de waarde van biodiversiteit wordt erkend en zichtbaar gemaakt, als essentiële factor voor tal van economische productieprocessen en maatschappelijke behoeften.

3. Context

Op 10 februari jl. hebben de drie planbureaus en het CBS de *Monitor Duurzaam Nederland 2009* gepresenteerd. De planbureaus en het CBS analyseren de situatie rond duurzame ontwikkeling met behulp van de kapitalenbenadering. Zij concluderen dat er extra aandacht nodig is voor arbeid en vergrijzing, kennis en sociale cohesie. De grootste 'zorgen voor morgen' spelen echter op

milieugebied. Vooral de problemen op het vlak van klimaatverandering en biodiversiteit zijn weerbarstig doordat de oplossingen een internationale aanpak vereisen.

De beide Duurzaamheidsverkenningen uit 2004 en 2007 hebben de noodzaak van meer samenhang tussen diverse vormen van sectoraal beleid aangegeven. De *Monitor Duurzaam Nederland 2009* benoemt een aantal belangrijke afriuilrelaties. Duurzame ontwikkeling vereist goede afwegingen en samenhangend beleid. Deze benadering komt overeen met de SER-visie op het proces van duurzame ontwikkeling¹.

De SER heeft recent een strategie ontwikkeld voor het omgaan met de globalisering². Daarbij wordt terecht - veel nadruk gelegd op multilaterale afspraken en druk op en samenwerking met de productielanden van grondstoffen. Het Kabinet heeft op 6 januari jl. een uitgebreide reactie op dit advies gegeven. Het kabinet neemt zich de aanbevelingen van de SER ter harte en heeft op basis daarvan een beleidsagenda van vijf punten geformuleerd. Ook heeft minister Koenders een vervolgadvisaanvraag aan de SER gericht over de nog niet meegenomen onderdelen van de beleidsuitdaging om meer landen en mensen te laten profiteren van het globaliseringproces.

Bij het formuleren van ambities op weg naar duurzaamheid lijken er op diverse terreinen mededingingsrechtelijke beperkingen te zijn, die het streven naar duurzame ontwikkeling negatief zouden kunnen beïnvloeden. Het kabinet zou dit element in de adviesaanvraag willen betrekken. Tevens is het kabinet in dit licht geïnteresseerd in de mogelijkheid dat op duurzaamheid gerichte maatregelen onvoorziene, onduurzame bij- of neveneffecten kunnen hebben.

Ook acht het kabinet de Europese dimensie in het algemeen van groot belang en verzoekt de SER dan ook bij de vragen waar nodig aandacht te besteden aan de rol van de EU en de betekenis daarvan voor de opstelling en handelingsmogelijkheden van Nederlandse partijen en overheid.

4. Duurzaamheidsperspectief in tijden van crises

In de afgelopen maanden is de discussie over de aard van het economisch systeem, consequenties van economische groei, het consumentisme en de samenhang tussen de crises op verschillende manieren opgekomen. Daarbij wordt vaak de transitie naar een duurzame economie bepleit en het benutten van de kansen die de economische crisis zou bieden. Het kabinet heeft het aanvullende beleidsakkoord zowel maatregelen aangekondigd die de gevolgen van de crisis zo veel mogelijk opvangen en tegelijk bijdragen aan duurzame ontwikkeling, als een agenda voor de langere termijn met meer structurele maatregelen geformuleerd. Het kabinet acht het van belang om de visie van de SER op de noodzakelijke structurele maatregelen te vernemen, mede in het licht van de in de monitor genoemde afriuilrelaties en de sociale dilemma's.

Als gevolg van de verschillende mondiale crises en de reacties daarop zullen veranderingen in de economische structuur optreden. Zo zijn er nieuwe sectoren in ontwikkeling, bijvoorbeeld de biobased economy, die mogelijk kunnen uitgroeien tot dragers van een duurzame economie. Zoals eerder aangekondigd zal het kabinet de SER over de biobased economy een separate adviesaanvraag doen toekomen. Het kabinet zou graag de visie van de SER vernemen over de positie van meer traditionele sectoren in een duurzame economie, welke veranderingen daar zullen optreden en

---

¹ Bijvoorbeeld: SER (2002) *Advies Nationale strategie voor duurzame ontwikkeling*, publicatienr. 02/07

² SER (2008) *Advies Duurzame globalisering: een wereld te winnen*, publicatienr. 08/06.

welke maatregelen daar genomen moeten worden. Daarbij kan dan worden ingezoomd op sectoren als de bouw, de industrie en de agrarische en de logistieke sector. Ook verzoekt het kabinet de SER aan te geven welke maatregelen de sociale partners zelf zullen nemen met het oog op duurzame ontwikkeling en waar handelen van overheid en marktpartijen elkaar kunnen versterken.

5. Adviesvraag

Op grond van het voorgaande komt het kabinet tot de volgende vragen:

1. Welke conclusies trekt de SER uit de Monitor Duurzaam Nederland die in februari is gepresenteerd? Heeft de SER suggesties thema's en vragen die in een volgende versie zouden kunnen worden behandeld? Ziet de SER aanleiding en mogelijkheden om de doelen en indicatoren van het sociaal-economisch beleid zodanig te herzien dat het brede welvaartsbegrip en duurzaamheid in de maatschappelijke afwegingen beter tot hun recht komen? Welke mogelijkheden ziet de SER voor Nederland om bij te dragen aan het aanpakken van de "mondiale zorgen voor morgen" zoals die in de monitor worden benoemd? Acht de SER het noodzakelijk om voorzieningen te treffen voor toekomstige kosten?
2. Hoe beoordeelt de SER het transitiebeleid, waarmee in Nederland de afgelopen jaren in diverse vormen veel ervaringen zijn opgedaan, als vehikel om tot een duurzame economie te komen? Acht de SER nieuwe initiatieven of instrumenten op dit punt gewenst?
3. Wat betekent het langetermijnperspectief van een duurzame economie voor de Nederlandse economisch structuur? Hoe beoordeelt de SER verschuivingen die als gevolg van de crisis in de Nederlandse economische structuur zullen optreden in dit licht? Hoe kan het Nederlands bedrijfsleven zich in een duurzame richting ontwikkelen? Welke – nadere - initiatieven willen sociale partners zelf op dit vlak nemen?
4. Hoe kunnen de sociaal-economische partners bijdragen aan de ontwikkeling van markten voor biodiversiteit? Wat zijn daarbij de belangrijkste visies van de partners, waar liggen de overeenkomsten en verschillen, en hoe denkt de SER dat de laatste het beste kunnen worden overbrugd?
5. Wat is het standpunt van de SER over het spanningsveld tussen het bevorderen van duurzaamheid en mededingingsbeleid en –instrumentarium? Welke mogelijkheden ziet de SER om de samenwerking tussen marktpartijen in het streven naar duurzame ontwikkeling mogelijk in overeenstemming te brengen met het mondiale, Europese en nationale mededingingsrecht?

Het kabinet verzoekt de SER om een advies – eventueel gefaseerd – uiterlijk in maart 2010 uit te brengen.